

Като човек нищо не ме отличава от останалите хора

ВИОЛЕТА ЦВЕТКОВА

Цветана Манева трудно се съгласява на интервюта. Телефонният ни разговор по повод публикацията в BIOGRAPH беше мил, с взаимно уважение. Приятно ѝ бе да научи, че изданието ще посвети на нея – актрисата и жената, текста от корицата си; забавлява се с идеята на нея да бъде представена с фотография от 70-те... А в секундата, в която се колебаех как да определя снимката, за да не намека за сегашната ѝ възраст, тя, с характерната

си самоирония, ме изпревари: „А бяхме млади, нали?!“ После размисли и помоли да направя словесния ѝ портрет така, както сърцето ми диктува... толкова много неща вече е казала. Разбирам я. Не е невъзможно – срещали сме се, разговаряли сме, гледала съм я... Уважавам избора ѝ. Чета отново и отново запечатаното в репортерските ми записки през годините. И избирам цитати, които звучат като изречени днес. Защото Цветана трудно се отказва от думите си.

Ващо според Вас хората, които имат какво да кажат, предпочитат да мълчат, а кресливи са другите, които нямат с какво да ни изненадат...

Не знам, на тях сигурно им се дава по-голяма възможност. Аз не мога да предизвикам внимание върху себе си заради туй, че разсъждавам, че имам какво да кажа или че имам оценка, която би била някакво прозрение или вникване в проблемите ни и би интересувала някого. Чие внимание да привлече – на пресата, на медиите? В мен няма атракция. В моето мислене няма нищо атрактивно. Това, което ще кажа, сигурно е неприятно, то не устройва никого. Нито вас, нито мен самата. Хората не обичат да чуват такива неща. Вестниците трябва да се продават. Всеки се бори за зрители или читатели... Преди много години нашият траколог Александър Фолми каза една мъдрост, открита върху разчетен шумерски надпис от 3000 г. пр. Хр.: „Настъпиха лоши времена, никой не четеше, всички пишат и децата не слушат родителите си“. Е, нищо не се е променило.

Ако мога да използвам дома на Вашата героиня Бернарда Алба като метафора за изкуствата у нас – от какъв дом имат нужда те?

За всеки творец дом е собствената му душа. Но ако имате предвид дом като

условия, в които да се работи... Все ми се струва, че най-гениалните неща в човешката цивилизация, разбира се, са произведения на изкуствата. Най-ценните обаче са създадени, без творецът да е работил в най-благоприятните условия за това. Така че... не знам. Днешният ден е страхотно изпитание за всеки, който се занимава с изкуство. И аз лично имам исквания към всички управляващи – докато те не заявят, че имат необходимост от духовна сфера, от изкуство и от култура, никога нищо няма да бъде направено. Ако в стратегията на управление не влезе духовното обогатяване на нацията, съхраняването и разпространяването на духовните ценности, ако културната политика не стане част от външната политика на държавата, мисля, че нищо няма да се получи. Ще говорим на дребно, почти амбулантно, на кого колко пари не му достигат, и ще се превръщаме в броячи на монети.

Мръсно нещо ли е политиката за интелигентните хора?

Тя, политиката, не е мръсна. Хората, които се занимават с нея, се оказват винаги мръсни. А уж започват чисти. Политиката е смислено нещо, но почтеността вече е повече от глупост. И аз понякога си задавам въпроса трябва ли от това малко същество, внука ми, да искам да бъде прямо? Да поема отговорност за постъпките си, когато той ми дава пример как другите

лъжели и така избягвали наказание... Същите тези въпроси си задават и големите – защо ще си навличаме неприятности, като иначе е по-лесно. Това е омерзително и съсипващо.

Кога се чувствате несигурна?

Винаги, когато започвам нова работа – все искам още нещо да знам, да науча, мисля, слушвам се, чета... Това е в професионален план, а като човек – нищо не ме отличава от останалите хора, че да се чувствам пък чак толкова сигурна. Сигурна съм в човека до мен. Сигурна съм в добродетелите на децата си. Иначе съм като всички останали – напрежението е някак си заразно. Като епидемия е. Но успявам сутрин да се усмихна, мога да се радвам, когато има слънце, и това е достатъчно, за да ми е зареден много приятно денят. Продължавам да харесвам усмихнати хора. Продължавам да подавам ръка на близки, на приятели, на непознати, на колеги – това е първият акт на приятелството. Но ако ми блъскат ръката един път, два пъти... си я оттеглям.

Изглеждате като човек, който има отговор на всички въпроси. А съмнения, терзания имате ли?

Естествено, че ги имам. Ако съм само самоуверена, как ще вървя напред?! Съмнението е много здравословно. Това, че се съмнявам, ме предпазва да се самозабравя. Имала съм много успехи и ако не съм се съмнявала,

сега сигурно щях да бъда крачещ монумент и би било безкрайно нелепо и смешно.

За какво бихте тропали с крак?

Непрекъснато ще тропам за нежност, за приятелство, за разбирателство, за мир, за доблест, за достойнство, за зачитане. Бих тропала да не забравяме, че сме... хора.

Истината често се ражда след болка – трябва ли чак толкова да ни боли, за да я откриваме?

Не, но сами сме си виновни за това, че толкова много ни боли. Много се примиряваме, много търпим, много злоба, много завист тежи върху ни – като че ли кармично сме обременени със злоба и завист.

Пътешественикът го е описал преди повече от век: „Там, на Балканите, живее едно завистливо племе...“

И не сме мръднали оттам! Не може в новото хилядолетие българинът да продължава да не разбира, че собственото му достойнство няма да се увеличи, способностите му няма да се увеличат, ако принизява достойнството и способностите на ближния си. Бълга-

ринът като че ли не познава друг начин, освен „за да се издигна, трябва да смачкам някого“. Добре, издигай се, но не така. Иначе се оказва, че ходим върху себе си. Отвратително е.

Психолози казват, че жените се омъжкареха – какво губим от това?

Не знам какво губи жената. Знам обаче, че тя някак по-решително поема отговорностите. По-склонна е да рискува. Мъжът приема провала като нещо, което би накърнило и неговата мъжественост. Това го прави плах и недостатъчно категоричен. Суетата, честолюбието и страхът на мъжа да не се изложи все повече се засилват. Женската природа като че ли има по-голямо самочувствие. Поне така е, откакто аз съм на този свят.

Изиграхте ярки жени – оставиха ли Ви по нещо от себе си?

Да. Колкото повече сложни и противоречиви женски характери съм докосвала, както Лора от „Нирвана“ например, толкова повече това ме довежда до вътрешна хармония.

А открихте ли какво е да достигнеш нирвана?

Понякога съм имала усещане, но в

мига, в който си давам сметка, то се разпада.

Вече играете възрастни жени – какво Ви дават те?

Дават ми знанието, че физиката остарява, амбалажът се променя, но духът остава по-жив, по-свеж, по-младежки.

Още ли се стремите към съвършенство?

Естествено. Ако един ден се откажа, значи съм си умряла, така да знаете! Давам си сметка, че никога няма да го достигна, защото е невъзможно.

А от смъртта страхувате ли се? Един литературен вълшебник учи децата, че тя е подготовка за следващото голямо приключение...

Не се страхувам, но не мога и да твърдя, че не ми е тъжно, че ще си отида... Жалко, че няма да имам възможност да разкажа за тази част от приключението.

Коя е днешната Ви жажда?

Ох... Мечтая за един ден, в който да няма политически ексцесии, престъпления, несправедливо обидени, да няма ограбени, унижени... Един ден, Господи. И то не за мен. За всички ни **Б**

„Съмнението е много здравословно. Това, че се съмнявам, ме предпазва да се самозабравя. Имала съм много успехи и ако не съм се съмнявала, сега сигурно щях да бъда крачещ монумент и би било безкрайно нелепо и смешно“